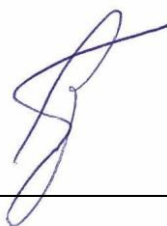

Ecologische beoordeling dempen slootdelen t.b.v. realisering fietspad Eenrumerweg, Mensingeweer-Baflo

Opdrachtgever Provincie Groningen, Groningen
Referentie Greve, M.S.E. 2012. Ecologische beoordeling dempen slootdelen t.b.v. realisering fietspad Eenrumerweg, Mensingeweer-Baflo. A&W-notitie NW-KA 2012 #12. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode NW-KA 2012 #12
Status Definitief
Datum 2 mei 2012
Projectleider P. Biezenaar
Autorisatie Goedgekeurd, R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding	pagina 3
2. Situatieschets en plannen	3
3. Aanpak onderzoek	4
4. Beschermde natuurwaarden en beoordeling	5
5. Conclusies	10
6. Bronnen	11
Bijlage 1. overzicht plangebied	

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

1. Inleiding

De provincie Groningen is voornemens langs de Eenrumerweg (tussen Mensingeweer en Baflo) een fietspad te realiseren. Dit fietspad komt ten noorden van de Eenrumerweg te liggen. Op één locatie, namelijk circa 300 m oostelijk van Lutje Saaxum, zal de aanleg van het fietspad worden gecombineerd met het in zuidelijke richting verleggen van een deel van de Eenrumerweg. Het beoogde tracé van dit deel van de weg heeft een lengte van ca. 200 m en sluit aan de oost- en westzijde aan op de huidige Eenrumerweg. Dit nieuwe tracé ligt maximaal ongeveer 12 m van de huidige Eenrumerweg, waardoor het vrijgekomen oude deel van die weg wordt ingericht als een deel van het beoogde fietspad (zie bijlage 1).

In verband met deze herinrichting worden enkele delen van de berm sloten gedempt. Deze delen zijn in groen weergegeven in bijlage 1. Aan de zuidzijde van het nieuwe tracé van de Eenrumerweg wordt een nieuwe berm sloot gegraven. Deze nieuwe sloot sluit aan weerszijde aan op de huidige sloten.

De herinrichtingsplannen dienen te worden getoetst aan de vigerende ecologische wet- en regelgeving. De initiatiefnemer heeft Altenburg & Wymenga opdracht verleend dit onderzoek uit te voeren. Het gaat hier alleen om een ecologische beoordeling van de beoogde herinrichting aan de huidige sloten. In deze notitie worden de resultaten hiervan gepresenteerd.

Deze notitie maakt gebruik van recente informatiebronnen betreffende beschermde gebieden en soorten in de omgeving. Met behulp daarvan is de beoogde ingreep getoetst aan de vigerende wetgeving betreffende beschermde gebieden (Natura 2000-gebied, Ecologische Hoofdstructuur en gebieden die zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied) en beschermde soorten (volgens de Flora- en faunawet).

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets

Het betreffende deel van tracé van het beoogde fietspad ligt in landelijk gebied tussen Baflo en Lutje Saaksum (figuur 1). De sloten aan weerszijden van de huidige Eenrumerweg zijn smal (tot 1 m), relatief ondiep (tot 0,5 m) en schaars begroeid met Riet. De sloten aan de noordzijde staan in verbinding met het noordelijker gelegen Kanaal Baflo-Mensingeweer. De oevers van deze sloten zijn steil en begroeid met ruigtekruiden als Grote brandnetel, Harig wilgenroosje, Kleefkruid, Herderstasje en Speenkruid. De sloten bevatten enkele dammen met duikers. Aan de noordzijde van de Eenrumerweg staan twee verblijfsrecreatieve voorzieningen en een woonhuis. Aan de zuidzijde van de weg liggen akkers (figuur 2). Ten noordenwesten van het plangebied is bosschage aanwezig.

Figuur 1. Eenrumerweg met aan de noordzijde bebouwing en aan de zuidzijde een sloot en akkerland (foto: A&W).

3. Aanpak van het onderzoek

De ecologische beoordeling is gericht op de werkzaamheden aan de betreffende delen van de sloten, en het graven van een nieuwe sloot ten zuiden van het nieuwe tracé van het betreffende deel van de Eenrumerweg. De beoordeling is gebaseerd op een bronnenonderzoek en een veldbezoek. Voor het bronnenonderzoek is vooral gebruik gemaakt van Brenninkmeijer (2010, de ecologische beoordeling van een nieuw wegtracé van de N361) en van andere recente gegevens betreffende beschermde gebieden en soorten. Beschermde gebieden zijn Natura 2000-gebieden, gebieden van de Ecologische Hoofdstructuur en overige gebieden die op grond van de natuurwaarden zijn beschermd. Beschermde en/of bedreigde soorten zijn planten- en diersoorten die vermeld zijn in de soortenlijsten van de Flora- en faunawet en/of de Rode lijst van bedreigde soorten in Nederland. Er is daarbij tevens gebruik gemaakt van recente gegevens in (digitaal beschikbare) verspreidingsatlassen.

Het veldbezoek vond plaats op 25 april 2012. Er is onderzocht of de betreffende slootdelen en bosschages in de nabije omgeving geschikt zijn voor soorten die volgens de Flora- en faunawet zijn beschermd en/of in de Rode Lijst staan. Daartoe zijn tevens bomen geïnspecteerd op holten en nesten om te bepalen of daar mogelijkheden zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels.

In hoofdstuk 4 zijn de beschermde natuurwaarden (gebieden en soorten) beschreven. Daarbij is tevens aangegeven of de beoogde herinrichting een conflict veroorzaakt met de wet- en regelgeving ten aanzien van deze beschermde natuurwaarden.

4. Beschermde natuurwaarden en beoordeling

4.1 Beschermde gebieden

Natuurbeschermingswet

Ruimtelijke ontwikkelingen moeten altijd worden getoetst volgens de Natuurbeschermingswet. De eerste stap van die toetsing is de Voortoets, waarin wordt geconcludeerd of er sprake is van (significant) negatieve effecten op de natuurwaarden waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen. Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Waddenzee, gelegen op meer dan 6 km ten noorden van het plangebied. Door de grote afstand tot Natura 2000-gebieden in de omgeving, de zeer beperkte omvang van de ingreep en het intensieve gebruik van tussenliggend gebied kan worden geconcludeerd dat deze beschermde gebieden en de aangewezen natuurwaarden daarvan buiten de invloedssfeer van de beoogde ingreep liggen. Om die redenen is de conclusie van de Voortoets dat de beoogde herinrichting geen (significant) negatieve effecten veroorzaakt ten aanzien van Natura 2000-gebieden en dat in dezen geen nader onderzoek nodig is.

Ecologische hoofdstructuur

Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS-gebied) betreft het natuurgebied ten westen van Winsum. Dit ligt op ongeveer 3,5 km afstand van het plangebied en ten zuiden van de Schaphalsterzijl, die een uitloop vormt van het Reitdiep en als Ecologische Verbindingszone (EVZ) fungeert. Gezien de relatief grote afstand tot dit EHS-gebied en deze EVZ en het gebruik van tussenliggend gebied (waaronder de N361), wordt geen ecologische relatie verwacht tussen het plangebied en de EHS en EVZ. Om deze reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de regelgeving omtrent EHS-gebieden en ecologische verbindingzones.

Natuur buiten de EHS volgens het Provinciaal Omgevingsplan Groningen 2009-2013

In het Provinciaal Omgevingsplan Groningen 2009-2013 (Provincie Groningen 2009a) zijn natuurgebieden vastgesteld buiten de EHS, waaronder gebieden ten behoeve van 'weide- en akkernatuur'. Op deze gebieden zijn volgens het POP de spelregels van de EHS van toepassing. De provincie ontwikkelt samen met de beheerders van deze gebieden maatregelen (o.a. agrarisch natuurbeheer) om de achteruitgang van weide- en akkervogelstand te stoppen in de open graslandgebieden en omliggende kansrijke weide- en akkervogelgebieden in de EHS en in gebieden met 'weide- en akkernatuur'. Deze gebieden vormen samen de kerngebieden voor weide- en akkervogels (Provincie Groningen 2008). De definitieve begrenzing van deze kerngebieden is vastgelegd in het Natuurbeheerplan Groningen (Provincie Groningen 2011).

Het dichtstbijzijnde gebied dat is begrensd als 'weide- en akkernatuur' betreft het gebied ten zuidoosten van Baflo op ruim 1 km afstand van het tracé. Gezien de afstand en het gebruik van het tussenliggende gebied (de provinciale weg N363 en de bebouwde kom van Baflo), wordt er geen ecologische relatie verwacht tussen dit voor 'weide- en akkernatuur' aangewezen gebied en het plangebied.

In de omgeving liggen geen Ganzenfoerageergebieden. Om deze redenen veroorzaakt te beoogde herinrichting geen conflicten met de regelgeving omtrent de door het POP vastgestelde natuurgebieden.

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden via andere regelgeving, bijvoorbeeld het Streekplan. Het plangebied en de directe omgeving ervan zijn niet beschermd door dergelijke overige vormen van gebiedsbescherming.

4.2 Beschermde soorten (Flora- en faunawet)

Gezien het huidige karakter is het plangebied voor veel soorten waarschijnlijk niet van belang. Desondanks kan de aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten niet op voorhand worden uitgesloten. Daarom is het oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de aanwezigheid van en mogelijkheden voor beschermde en/of kritische soorten.

Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten in de omgeving van het plangebied voorkomen, welke daarvan mogelijk van het plangebied gebruikmaken en of de beoogde herinrichting ten aanzien van deze soorten een conflict met de Flora- en faunawet veroorzaakt.

Planten

Het plangebied ligt te midden van het agrarische gebied. Aan de noordzijde van de bestaande Eenrumerweg is bebouwing aanwezig, omringd door tuinelementen en bosschages. De bermen zijn grazig met voor dit gebied typische soorten als Fluitenkruid, Veldzuring, Ridderzuring, Kleefkruid, Brede weegbree en Witte dovenetel. Aan de zuidzijde van het plangebied liggen akkers. De oevers van de sloten zijn begroeid met Riet en soorten als Harig wilgenroosje en Gele lis. Aan de zuidzijde van de weg groeit de licht beschermde Zwanenbloem. Hoewel er geen werkzaamheden zijn voorzien op de groeilocatie van Zwanenbloem, vinden wel werkzaamheden plaats aan een ander deel van deze sloot, waardoor de waterkwaliteit tijdelijk kan veranderen. Dit kan effect hebben op deze planten. Voor licht beschermde soorten geldt echter bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstellingsregeling van enkele verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Om deze reden veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Zwanenbloem. Door het nutriëntrijke karakter van de sloten en bermen worden geen middelzwaar of zwaar beschermde plantensoorten verwacht. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van planten.

Ongewervelde diersoorten

Het biotoop voldoet niet aan de habitateisen van beschermde ongewervelde diersoorten, zoals bepaalde libellen- en vlindersoorten. Volgens brongegevens zijn in het nabij gelegen Reitdiepdal enkele waarnemingen bekend van de zwaar beschermde Groen glazenmaker (Oosterveld *et al.* 2003, Bouwman *et al.* 2008). Groene glazenmaker is afhankelijk van goed ontwikkelde oever- en watervegetaties met ruime oppervlakte Krabbenscheer. Dergelijke situaties zijn binnen en in de omgeving van het plangebied niet aanwezig waardoor deze soort hier niet wordt verwacht. Ook worden door het ontbreken van geschikt biotoop de in de omgeving aangetroffen Rode Lijst-soorten Tengere pantserjuffer, Vroege glazenmaker en Glassnijder (Bouwman *et al.* 2008) niet in het plangebied verwacht.

In de omgeving van het plangebied komen tevens geen andere wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten voor (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008). Om deze redenen veroorzaken de herinrichtingsplannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

Vissen

De beoogde herinrichting omvat het dempen van een aantal slootdelen in het plangebied. Ter hoogte van Mensingeweer is de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper aangetroffen (Brenninkmeijer 2010, Buro Bakker 2009, Brouwer *et al.* 2008). Omdat deze soort volgens deze bronnen nabij het plangebied is aangetroffen, de slootdelen in verbinding staan met de wateren waar Kleine modderkruiper is aangetroffen en de te dempen slootdelen geschikt zijn voor deze soort, dient bij de herinrichting rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid en verstoring van Kleine modderkruiper.

Wanneer de beoogde werkzaamheden aan sloten worden uitgevoerd volgens de voorwaarden die vermeld zijn in een door EL&I goedgekeurde en relevante gedragscode, hoeft voor de verstoring van Kleine modderkruiper geen ontheffing te worden aangevraagd. Deze voorwaarden zijn mitigerende maatregelen die negatieve effecten minimaliseren. Indien niet kan worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, dan dient een ontheffing ex artikel 75C van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Een voor dit doel bruikbare gedragscode is bijvoorbeeld Gedragscode voor Waterschappen. Hierin zijn de volgende voorwaarden opgesteld die bij het afdammen, dempen of vergraven van wateren van belang zijn:

- Rekening houdend met de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen en amfibieën worden de werkzaamheden uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november.
- Voorafgaand aan het dempen of vergraven van de watergang wordt deze zoveel mogelijk vrij gemaakt van juridisch zwaarder beschermde dieren, in dit geval Kleine modderkruiper. Deze en

mogelijke andere soorten worden overgebracht naar geschikte biotopen in de omgeving. Het wegvangen van vissen is vergunningplichtig en dient te worden uitgevoerd volgens een DEC-protocol (protocol van Dier Ethische Commissie). Er wordt daarom aangeraden deze werkzaamheden uit te laten voeren door ecologische adviseurs die zijn aangesloten bij Netwerk Groene Bureaus en daarmee voldoen aan deze eisen.

- Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen.

De geraadpleegde verspreidingsgegevens tonen aan dat er geen overige beschermde vissoorten in de omgeving van het plangebied voorkomen. Bovendien sluiten de biotopen in het plangebied onvoldoende aan aan de habitateisen van deze soorten. Er worden om die redenen binnen het plangebied geen overige beschermde vissoorten verwacht.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt ten aanzien van vissen geen conflict met de Flora- en faunawet op voorwaarde dat ten aanzien van Kleine modderkruiper gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en relevante gedragscode.

Figuur 2. Wilde eenden op een deel van het akkerland waar het beoogde tracé van de Eenrumerweg ligt (Foto: A&W).

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van enkele licht beschermde amfibieënsoorten, zoals Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (Van Delft *et al.* 2011). Het is mogelijk dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van deze soorten. Door het dempen van de slootdelen gaat mogelijk een deel van het leefgebied van deze soorten verloren. Ten zuiden van het nieuwe tracé van de Eenrumerweg wordt een nieuwe sloot gegraven. Deze kan dienst doen als nieuw leefgebied voor de genoemde licht beschermde amfibieënsoorten.

Voor licht beschermde soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstellingsregeling van enkele verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. De beoogde herinrichting veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieënsoorten.

In het natuurgebied Koningslaagte, ten zuiden van het plangebied, zijn waarnemingen bekend van de zwaar beschermde Poelkikker (Buro Bakker 2009). Gezien de relatief grote afstand tot deze populatie en het ontbreken van voor deze soort geschikt biotoop in het plangebied, worden deze soort en andere zwaar beschermde amfibieënsoorten hier niet verwacht. Om deze redenen veroorzaken de beoogde werkzaamheden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van middelzwaar en zwaar beschermde amfibieënsoorten.

Reptielen

In de omgeving van het plangebied zijn geen reptielen waargenomen (Brenninkmeijer 2010, Creemers & Van Delft (red) 2009). Het plangebied en de directe omgeving daarvan vormen voor reptielen geen geschikt leefgebied. Om deze reden mag worden aangenomen dat in het plangebied geen reptielen aanwezig zijn en de plannen geen conflict veroorzaken met de Flora- en faunawet ten aanzien van reptielen.

Vogels

Het plangebied bevat slootoevers, een deel van een akker en laanbeplanting. Hier kunnen vogels tot broeden komen als Wilde eend, Roodborst, Veldleeuwerik en Winterkoning. Nabij het plangebied zijn bosschages en bebouwing aanwezig. In de bosschages kunnen vogels broeden als Tjiftjaf, Fitis, Zanglijster en Vink. In één van de huizen broedt een aantal Boerenzwaluwen.

Aangezien het plangebied mogelijkheden tot broeden van vogelsoorten biedt, moet tijdens de broedperiode bij de beoogde herinrichting volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met aanwezige broedende vogels en hun nesten. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden (bijvoorbeeld werkzaamheden aan de oevers van sloten) buiten het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Ook kunnen buiten het broedseizoen eventueel geschikte broedplaatsen worden verwijderd. Tenslotte kunnen broedgevallen worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld zandhopen of kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en kunnen deze door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat bij de beoogde herinrichting verstoring van broedende vogels en hun nesten dient te worden voorkomen, zodat daardoor een conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels kan worden vermeden.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend. Het plangebied is

ongeschikt voor dergelijke soorten en deze soorten worden in de nabije toekomst niet verwacht. De beoogde werkzaamheden doen geen afbreuk aan de functionele leefomgeving van eventueel in de bredere omgeving aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels.

Vleermuizen

Uit de geraadpleegde bronnen blijkt dat in de omgeving van het bestemmingsplangebied zeven soorten vleermuizen voorkomen. Deze zijn: Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis, Watervleermuis, en Rosse vleermuis (Buro Bakker 2009, Brenninkmeijer 2010, Werkatlas Zoogdieren Groningen 2011). Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn tevens vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij zwaar beschermde soorten die niet in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan vermeld. Om deze redenen wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en (oude) bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. De bomen binnen het gebied bevatten geen geschikte holten voor vleermuizen. Om deze redenen worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied verwacht. Het is mogelijk dat soorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis verblijfplaatsen hebben in de nabij het plangebied aanwezige bebouwing. Omdat verstoring door de beoogde werkzaamheden slechts een beperkte uitstraling heeft en omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden aan de bebouwing, worden geen effecten op deze potentiële verblijfplaatsen verwacht. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken de meeste vleermuizen om zich te oriënteren gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oever van) wateren en straatpatronen. Dergelijke doorgaande structuren zijn in en rond het bestemmingsplangebied aanwezig in de vorm van bomenrijen, lanen, en wateren als het Kanaal Baflo-Mensingeweer. Van Meervleermuis is bekend dat deze een kolonie van minimaal 40 individuen heeft in Eenrum en het Kanaal Baflo-Mensingeweer een belangrijke vliegroute vormt (Brenninkmeijer 2010, waarneming J. Schut A&W). Deze watergang en haar oevers zijn tevens geschikt als vliegroute voor de overige vleermuissoorten.

Het is niet uit te sluiten dat de Eenrumerweg een vliegroute vormt van soorten als Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. In de huidige situatie wordt deze potentiële vliegroute verlicht door straatlantaarns. Omdat er onder invloed van de herinrichting geen lijnvormige elementen verdwijnen en geen extra verlichting wordt geplaatst, kan worden geconcludeerd dat de mogelijke functie als vliegroute tijdens en na de beoogde herinrichting in stand blijft. Bovendien zijn in de omgeving alternatieve vliegroutes aanwezig, zoals het Kanaal Baflo-Mensingeweer. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen.

Foerageergebied

Het plangebied is in principe geschikt als foerageergebied voor bovengenoemde vleermuissoorten, al worden soorten als Watervleermuis, Meervleermuis en Rosse vleermuis eerder verwacht boven het noordelijker gelegen Kanaal Baflo-Mensingeweer. Door de herinrichting van het gebied wordt mogelijk een klein deel van het foerageergebied van vleermuizen tijdelijk minder geschikt, maar na de herinrichtingsfase is het plangebied weer geschikt als foerageergebied. Voor de betreffende soorten is in de omgeving ruim voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat ten aanzien van foerageergebied de functionele leefomgeving van de in

de omgeving mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen gewaarborgd blijft. De plannen veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen.

Samenvattend

De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

Overige zoogdiersoorten

Licht beschermde soorten

Het plangebied en de directe omgeving daarvan bieden in (zeer) beperkte mate geschikt leefgebied voor enkele licht beschermde zoogdiersoorten. Er kan echter niet worden uitgesloten dat een aantal licht beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied voorkomt, zoals Woelrat, Ree, Haas, Egel en enkele (spits)muissoorten (Werkatlas zoogdieren Groningen 2011).

De betreffende licht beschermde zoogdiersoorten vinden in de nabije omgeving voldoende alternatief leefgebied. Bij ruimtelijke ontwikkeling geldt betreffende licht beschermde soorten een vrijstellingsregeling ten aanzien van enkele verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Om die redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze licht beschermde soorten.

Middelzwaar beschermde soorten

In de omgeving van het plangebied is de middelzwaar beschermde Steenmarter aangetroffen (Werkatlas Zoogdieren Groningen 2011). Het is mogelijk dat het plangebied een deel van het foerageergebied van Steenmarter vormt. Onder invloed van de beoogde werkzaamheden kan dit gebied tijdelijk minder geschikt worden als foerageergebied. In de omgeving is echter veel alternatief foerageergebied aanwezig. Door het ontbreken van bebouwing binnen het plangebied is bovendien geen sprake van negatieve effecten op verblijfplaatsen van Steenmarter.

Op basis van de verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt biotoop, worden geen andere middelzwaar beschermde zoogdiersoorten in het plangebied verwacht. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van middelzwaar beschermde zoogdierensoorten.

Zwaar beschermde soorten

In het zuidelijker gelegen natuurgebied Koningslaagte is nabij Adorp de zwaar beschermde Waterspitsmuis aangetroffen (Buro Bakker 2009). Deze soort wordt in het plangebied niet verwacht, omdat de aanwezige biotopen onvoldoende aansluiten aan de habitateisen van deze soort. In de omgeving van het plangebied worden evenmin andere zwaar beschermde zoogdiersoorten verwacht (met uitzondering van vleermuizen). Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van zwaar beschermde zoogdierensoorten (exclusief vleermuizen).

5. Conclusies

Gebiedsbescherming

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de wet- en regelgeving ten aanzien van gebieden die met betrekking tot natuurwaarden beschermd zijn (Ecologische Hoofdstructuur, Natuurbeschermingswet en overige vormen van gebiedsbescherming).

Soortbescherming

De herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet, mits wordt voldaan aan de volgende twee voorwaarden:

- Broedende vogels en hun nesten worden niet verstoord.
- Ten aanzien van Kleine modderkruiper wordt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en relevante gedragscode gewerkt.

In paragraaf 4.2 is beschreven hoe aan beide voorwaarden kan worden voldaan.

6. Bronnen

- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron*, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Brenninkmeijer, A. 2010. Ecologische toetsing van tracé 4b+ van de N361. A&W-rapport 1262. ALtenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, A.J. Scheper, P.P. Schollemma 2008. Vissenatlas Groningen-Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980-2008. Scholma Druk bv, Bedum.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Buro Bakker 2009. Ecologisch onderzoek N361 Groningen-Mensingeweer. Buro Bakker adviesburo voor ecologie, Assen.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. –Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON 42, jaargang 13 nummer 4; 105-119. RAVON, Nijmegen.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Provincie Groningen 2008. Meer doen in minder gebieden. Nota Actieprogramma Weidevogels-Akkervogels Groningen. Vastgelegd door Gedeputeerde Staten van Groningen op 1 april 2008. Provincie Groningen, Groningen.
- Provincie Groningen 2009a. Provinciaal Omgevingsplan Groningen 2009-2013. Definitie versie, 17 juni 2009. Provincie Groningen, Groningen.
- Provincie Groningen 2010. Natuurbeheerplan Groningen 2011. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 21 september 2010. Provincie Groningen, Groningen.
- Werkatlas zoogdieren van Groningen, 2011. December 2011. VZZ.
- www.zoogdieratlas.nl
- www.waarneming.nl
- www.ravon.nl
- website provincie Groningen

Bijlage 1

Overzicht van het plangebied (bron: provincie Groningen).

Verklaring:

rood	=	bebouwing			
lichtblauw	=	huidig oppervlaktewater			
donkerblauw	=	slootdelen die nieuw worden aangelegd	worden		gedem
groen	=	slootdelen die			

